

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

Bakalářská práce

**Profesní příprava žáků s lehkou mentální retardací
v Jihočeském kraji**

Vypracoval: Radka Lujcová

Vedoucí práce: Mgr. Jan Šesták, Ph. D.

České Budějovice 2014

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá tématem Profesní příprava žáků s lehkou mentální retardací v Jihočeském kraji.

Teoretickou část mé bakalářské práce jsem rozdělila do tří kapitol. V první kapitole se popisuje vše podstatné, co je spojené s mentální retardací, její definice, etiologie, klasifikace a psychologické zvláštnosti. Druhá kapitola je zaměřena na profesní přípravu, především na její historii. Třetí kapitola popisuje profesní přípravu žáků, především možnosti studijních oborů v Jihočeském kraji, a praktické školy.

Pro mou bakalářskou práci byly zvoleny dva hlavní cíle. První cíl analyzuje současné možnosti profesní přípravy žáků s lehkou mentální retardací v Jihočeském kraji. Druhý cíl je zaměřen na zkoumání postojů, názorů a očekávání žáků s lehkou mentální retardací a rodičů těchto žáků ve vztahu k absolvované profesní přípravě a jejich budoucímu pracovnímu uplatnění a začlenění po ukončení vzdělání.

K daným cílům byly stanoveny následující výzkumné otázky. První výzkumná otázka zní: Jaké jsou stávající možnosti profesní přípravy žáků s lehkou mentální retardací v Jihočeském kraji, jejich profesní zaměření a kapacita, a dále, jak hodnotí kvalitu, vhodnost a úspěšnost profesní přípravy zástupci jednotlivých vzdělávacích zařízení realizujících profesní přípravu v Jihočeském kraji? Druhá výzkumná otázka zní: Jak hodnotí průběh, kvalitu a vhodnost absolvované profesní přípravy žáci s lehkou mentální retardací a rodiče těchto žáků, a dále jaká očekávání a možnosti budoucího pracovního uplatnění mají žáci s lehkou mentální retardací a rodiče těchto žáků?

K dosažení stanovených cílů je ke zpracování této bakalářské práce použita forma kvalitativního výzkumného šetření. V praktické části bylo ke sběru dat použito vlastní dotazníkové šetření. Dotazníky byly rozděleny podle cílových skupin. Součástí dotazníků pro žáky a rodiče bylo 5 jednoduchých otázek s možností výběru odpovědí. Oproti tomu dotazník pro školská zařízení obsahoval 7 otázek, otevřených i uzavřených. Sběr dat probíhal v období května a června 2014 v následujících zařízeních: Střední odborné učiliště zemědělské a služeb v Dačicích, Střední odborné učiliště v Lišově a

šest dalších vzdělávacích zařízení v Jihočeském kraji. Cílovou skupinou, která se stala předmětem zkoumání, jsou žáci s lehkou mentální retardací, rodiče těchto žáků a 6 vzdělávacích zařízení v Jihočeském kraji. Celkem bylo rozdáno 20 dotazníků pro rodiče a žáky ve výše uvedených zařízeních. Vrátilo se jich 17 úplných a 1 pouze od žáka. Vzdělávacích zařízení bylo osloveno dohromady 37, ale na odeslané dotazníky odpovědělo pouze 6 školských zařízení.

Výsledkem mé bakalářské práce je sumarizace možností profesní přípravy u žáků s lehkou mentální retardací. Práce může být užitečná jako podklad pro vzdělávací zařízení profesní přípravy či poradce pro povolání, ale i pro rodiče žáků s lehkou mentální retardací na základních školách.

Abstract

This bachelor's thesis deals with the topic of professional preparation of pupils with mild mental retardation in the South Bohemian region.

The theoretical part of the thesis is divided into three chapters. Chapter one contains important information on mental retardation – its definition, etiology, classification and psychological peculiarities. The focus of chapter two lies on the issue of professional preparation, in particular on its history. Chapter three describes professional preparation of the pupils, particularly the possibilities of subjects of study in South Bohemian region, and practical schools.

The bachelor's thesis has two main goals. The first goal is to analyse current possibilities of professional preparation of pupils with mild mental retardation in South Bohemian region. The second goal is to explore attitudes, opinions and expectations of pupils with mild mental retardation and of their parents in relation to the completed professional preparation of the pupils, their future employment and integration once they have completed their education.

The following research questions were used. First: What are the current possibilities of professional preparation of pupils with mild mental retardation in South Bohemian region, their professional focus and capacity? Further, how do the representatives of particular educational institutions that provide professional preparation in South Bohemian region assess the quality, suitability and success rate of this preparation? Second research question is: How do the pupils with mild mental retardation and their parents assess the progression, quality and suitability of the completed professional preparation? What are their expectations and possibilities of future employment?

This bachelor's thesis uses the method of qualitative research investigation to reach its goals. In the practical part, author's own questionnaire survey was used. The questionnaires were divided according to target groups. The questionnaires for pupils and their parents contained 5 simple questions with closed answers to choose from. The questionnaire for educational institutions contained 7 questions, with both closed and

open answers. Data collection took place between May and June 2014 in the following institutions: Vocational school for agriculture and services in Dačice, Vocational school in Lišov and 6 other educational institutions in South Bohemian region. Target research group were pupils with mild mental retardation, their parents and 6 education institutions in South Bohemian region. 20 questionnaires for parents and pupils were distributed in the above mentioned institutions, 17 of them returned complete and 1 returned from a pupil only. 37 educational institutions were contacted, but only 6 of them responded to the questionnaires.

The outcome of the bachelor's thesis is summarization of possibilities of professional preparation of pupils with mild mental retardation. The thesis can be useful as a foundation for educational institutions focused on professional preparation, for employment advisors and for parents of pupils with mild mental retardation attending primary schools.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedené v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 7. srpna 2014

.....

Radka Lujcová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Janu Šestákovi, Ph. D. za cenné rady a odbornou pomoc při zpracování bakalářské práce. Dále děkuji všem respondentům, díky kterým mohlo být výzkumné šetření uskutečněno.

Obsah

Seznam použitých zkratk	8
Úvod	9
1 Vymezení pojmu	11
1.1 Mentální retardace	11
1.2 Etiologie	12
1.3 Klasifikace mentální retardace	13
1.4 Psychologické zvláštnosti jedinců s MR	15
1.5 Adolescence u jedinců s mentální retardací	17
2 Historie profesní přípravy	19
2.1 Profesní příprava v současnosti	19
2.2 Systém profesní přípravy	20
2.2.1 Praktická škola jednoletá	21
2.2.2 Praktická škola dvouletá	21
2.2.3 Odborné učiliště	22
2.2.4 Tranzitní program	23
2.2.5 Pracovní rehabilitace	24
2.2.6 Chráněné pracovní místo	24
2.2.7 Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě	25
3 Cíl a metody výzkumu	26
3.1 Cíl práce	26
3.2 Výzkumné otázky	26
3.3 Metodika práce	26
3.4 Výzkumný soubor	27

4	Možnosti profesní přípravy.....	28
4.1	Možnosti oborů v Jihočeském kraji.....	28
4.1.1	Okres České Budějovice.....	28
4.1.2	Okres Český Krumlov	31
4.1.3	Okres Jindřichův Hradec	32
4.1.4	Okres Písek.....	34
4.1.5	Okres Prachatice.....	35
4.1.6	Okres Strakonice	36
4.1.7	Okres Tábor.....	37
4.2	Praktické školy.....	39
4.3	Výsledky výzkumu	40
4.3.1	Vzdělávací školská zařízení.....	40
4.3.2	Dotazník pro rodiče	47
4.3.3	Dotazník pro žáky.....	56
5	Diskuze	65
6	Závěr	68
7	Seznam použité literatury	69
8	Přílohy.....	75

Seznam použitých zkratk

CNS = centrální nervový systém

DNA = Deoxyribonucleic Acid

IQ = Intelligence Quotient

LMR = lehká mentální retardace

MR = mentální retardace

RVP = rámcově vzdělávací program

WHO = World Health Organization

Úvod

Téma mé bakalářské práce zní Profesní příprava žáků s lehkou mentální retardací v Jihočeském kraji. Volbu většiny bakalářských prací ovlivňuje zkušenost s danou problematikou. I při výběru tématu mé bakalářské práce jsem byla ovlivněna zkušeností s jedinci s lehkou mentální retardací. Chtěla jsem zjistit co nejvíce informací o současných možnostech profesní přípravy a zároveň o jejich budoucím pracovním uplatnění.

Mentální retardaci řadíme mezi zdravotní postižení, které má nejpočetnější zastoupení mezi zdravotními postiženími. U jedinců s mentální retardací nacházíme defekt rozumových schopností a zároveň nízký stupeň intelektu. Na základě toho dochází ke špatnému vývoji řeči, omezené schopnosti se učit a rozvíjet myšlení. Tito jedinci mají mnohem horší podmínky k adaptaci v běžném životě. K lepší adaptaci slouží speciální školy a programy zaměřené na jedince s lehkou mentální retardací.

Pro mou bakalářskou práci byly zvoleny dva hlavní cíle. První cíl analyzuje současné možnosti profesní přípravy žáků s lehkou mentální retardací v Jihočeském kraji. Druhý cíl je zaměřen na zkoumání postojů, názorů a očekávání žáků s lehkou mentální retardací a rodičů těchto žáků ve vztahu k absolvované profesní přípravě a jejich budoucímu pracovnímu uplatnění a začlenění po ukončení vzdělání.

Cílovou skupinu, která je předmětem našeho zkoumání, tvoří zástupci vzdělávacího zařízení v Jihočeském kraji, žáci s lehkou mentální retardací a jejich rodiče.

Teoretickou část mé bakalářské práce jsem rozdělila do tří kapitol. V první kapitole se popisuje vše co je spojené s mentální retardací, její definice, etiologie, klasifikace a psychologické zvláštnosti. Druhá kapitola je zaměřena na profesní přípravu, především její historii. Třetí kapitola popisuje profesní přípravu, především možnosti oborů v Jihočeském kraji, a praktické školy.

Empirická část této bakalářské práce byla zpracována formou kvalitativního výzkumného šetření. Sběr dat probíhal technikou vlastního dotazníkového šetření.

Dotazníky byly rozděleny podle cílové skupiny. Součástí dotazníků byly otevřené i uzavřené otázky a otázky s možností výběru odpovědi. Sběr dat probíhal v období května a června 2014 v následujících zařízeních: Střední odborné učiliště zemědělské a služeb v Dačicích, Střední odborné učiliště v Lišově a v šesti vzdělávacích zařízeních v Jihočeském kraji.

Tato bakalářská práce by mohla být vhodná jak pro rodiče žáků s lehkou mentální retardací, kteří navštěvují základní školu, tak i pro vzdělávací zařízení, která realizují profesní přípravu. Práce shrnuje možnosti profesní přípravy pro žáky s lehkou mentální retardací v celém Jihočeském kraji.

1 Vymezení pojmu

1.1 Mentální retardace

Pojem mentální retardace vychází z latinských slov mens a retardare a znamená opožděnost rozumového vývoje (mens – mysl, rozum a retardare – opožďovat). Mentální postižení neboli mentální retardace tvoří jednu z nejpočetnějších skupin mezi zdravotními postiženími. (Franiok, 2008, Lečbych, 2008)

V dnešní době máme mnoho informací o prevenci a příčinách mentální retardace, ale stále máme zakořeněné zvyklosti a často jsme předpojatí k odmítání těchto lidí. Do padesátých let našeho století byli často považováni za lidi s mentální retardací ti jedinci, kteří měli nižší hodnotu inteligenčního kvocientu. Až v šedesátých letech nastal posun v definování tohoto termínu. V dnešním čase je pojem mentální retardace chápán jemněji. V odborné literatuře také můžeme najít synonymní názvy jako oligofrenie, slabomyslnost, rozumová či duševní vada aj. V současné české psychopedii se užívá pojmu jedinec s mentální retardací, který chce zdůraznit, že se jedná o lidskou bytost. (Švarcová, 2000, Franiok, 2008, Renotierová 2006)

Švarcová udává „*mentální retardaci jako trvalé snížení rozumových schopností, které vzniklo v důsledku organického poškození mozku. Mentální postižení se nebere jako nemoc, ale jako stálý stav, který se nedá odstranit.*“ (Švarcová 2000, str. 25)

Oproti tomu Valenta chápe mentální retardaci jako “*vývojovou duševní poruchu se sníženou inteligencí demonstrující se především snížením kognitivních, řečových, pohybových a sociálních schopností s prenatální, perinatální i postnatální etiologií*“. (Valenta 2003, s. 14)

Vágnerová popisuje mentální retardaci jako souhrnné označení vrozeného defektu rozumových schopností. Dále je zde mentální retardace definována jako neschopnost dosáhnout určitého stupně intelektu (méně než 70%). S nízkou úrovní inteligence bývá spojena samotná osobnost člověka a další schopnosti.

Hlavní znaky: nízká úroveň rozumových schopností, která se projevuje špatným vývojem řeči, omezenou schopností učení a špatným rozvojem myšlení. Následkem je horší adaptace na běžný život. (Vágnerová 2002)

1.2 Etiologie

Mentální retardace nemá jednotnou etiologii. Příčiny ovlivňující mentální retardaci můžeme rozdělit na endogenní a exogenní. Endogenní vlivy neboli vlivy vnitřní, genetické či dědičné způsobují postižení, které vzniká na základě poruchy ve funkci a struktuře genetického aparátu. Exogenní vlivy neboli vlivy vnější jsou vlivy prostředí. Můžeme je dále dělit na prenatální, které vznikají v době od početí do narození, druhým typem jsou perinatální, které vznikají v době těsně před, během nebo těsně po porodu. Poslední jsou postnatální, které se objevují v době po narození do 2 let. (Lečbych 2008, Franiok 2008)

Existuje i další rozdělení příčin mentální retardace. Nejčastější příčinou mentální retardace jsou následky infekcí a intoxikací. Řadíme sem prenatální infekce, a to zarděnkovou embryopatií a kongenitální syfilis, postnatální infekce, kam patří zánět mozku, intoxikaci, kdy dochází k toxemii matky nebo k otravě alkoholem, nebo také kongenitální toxoplazmózu. Druhou příčinou mentální retardace mohou být následky úrazů či fyzikální vlivy, kam patří mechanické poškození mozku při porodu nebo také postnatální poranění mozku či hypoxie. Třetí příčina zahrnuje poruchu výměny látek, růstu, výživy. Patří sem mozková lipoidóza, hypothyreóza - kreténismus, fenylketonurie, glykogenózy a další. Čtvrtá příčina jsou makroskopické léze mozku, které jsou způsobeny novotvarem, degenerací či postnatální sklerózou. Pátá příčina zahrnuje nemoci a stavy, které jsou způsobeny jinými a nespecifickými prenatálními vlivy, jako např. vrozený hydrocefalus, mikrocefalie a další. Anomálie chromozomů neboli Downův syndrom je šestou příčinou. Sedmou příčinou může být nezralost, kdy nejsou uvedeny jiné chorobné vlivy. Vážné duševní poruchy označujeme jako osmou příčinu mentální retardace. Devátá příčina zahrnuje psychosociální deprivace, kam patří vliv

nepříznivých sociokulturních podmínek. Poslední, desátá příčina jsou jiné či nespecifické příčiny, které mohou způsobit mentální retardaci. (Švarcová 2000, s. 52)

Další dělení:

Vrozená mentální retardace – v období prenatálním, perinatálním a postnatálním až do dvou let věku. Odchylný vývoj nervového systému.

Získaná mentální retardace – je zapříčiněna pozdější poruchou, úrazem nebo nemocí.

Sociálně podmíněná mentální retardace – vzniká působením vnějšího prostředí. Postižený má výrazně opožděnou řeč, myšlení a má problémy v sociálních vztazích a sociální adaptaci. (Vítková 2004)

1.3 Klasifikace mentální retardace

V současné době se nejčastěji užívá členění podle 10. revize Mezinárodní statické klasifikace nemocí a přidružení zdravotních problémů, která byla vypracovaná Světovou zdravotnickou organizací (WHO). Díky inteligenčnímu kvocientu se určují stupně mentální retardace.

Mentální retardace se tedy dělí na lehkou, středně těžkou, těžkou, hlubokou, jinou a nespecifickou.

1. Lehká mentální retardace F70 (IQ 50 – 69)

Hodnota IQ odpovídá mentálnímu věku 9-12 let. Celkový psychomotorický vývoj zaostává, sociální dovednosti od dětství jsou zpomaleny, řeč je opožděna. Hlavní obtíže se objevují při povinné školní docházce, proto je kladen důraz na speciální výukové zařazení. Většina osob s lehkou mentální retardací dosáhne nezávislosti v osobní péči, zvládá domácí práce a zaměstnání je založeno na manuální zručnosti. Rodinné zázemí a výchovné působení mají na člověka s lehkou mentální retardací velký význam. Tato skupina tvoří přibližně 4/5 retardovaných osob což je asi 80%. (Zvolský a kol. 1998, Vítková 2004)

2. Středně těžká mentální retardace F71 (IQ 35 – 49)

Hodnota IQ odpovídá mentálnímu věku 6 – 9 let. U středně těžké mentální retardace nalézáme mnoho somatických degenerativních znaků. Psychomotorický vývoj je velmi opožděn, celkově zaostává obratnost a koordinovanost pohybů. Schopnosti myšlení a rozvoj řeči je výrazně opožděn, řeč je velmi jednoduchá až do dospělosti. Vzdělávání u těchto dětí je zaměřeno na základní trivium – čtení, psaní a počítání. Další důraz je kladen na sebe obsluhu a na jednoduché praktické úkony. Samostatný život u jedinců se středně těžkou mentální retardací je možný jen zřídka. Pracovní zařazení je většinou pod dohledem v chráněném prostředí. Středně těžkou mentální retardací často provází epilepsie, neurologické a tělesné potíže. Většina těchto lidí je často umísťována do ústavu sociální péče. Výskyt této skupiny tvoří asi 12% mentálně retardovaných. (Zvolský a kol. 1998, Vítková 2004)

3. Těžká mentální retardace F72 (IQ 20 – 34)

Hodnota IQ odpovídá mentálnímu věku 3 – 6 let. Psychomotorický vývoj je značně omezen, řeč bývá omezená na slova až skřeky, někdy až nevytvořena. Výchova a vzdělávání jsou na nízké úrovni, zvládají stereotypní jednoduché úkony. Vzdělávání je vedeno v rehabilitačních třídách ve speciálních školách či v ústavech sociální péče pod vedením speciálního pedagoga či rehabilitačního pracovníka. Bývají celoživotně závislí na péči druhých. Z celkového počtu mentálně retardovaných tvoří z této skupiny 7%. (Zvolský a kol. 1998, Vítková 2004, Franiok 2008)

4. Hluboká mentální retardace F73 (IQ pod 20)

Hodnota IQ odpovídá věku kolem tří let. Většina takto postižených jedinců, není schopna sebeobsluhy a vyžadují péči i v těch nejzákladnějších úkonech. Bývají často motoricky omezeni, jsou schopni rudimentární neverbální komunikace (velmi jednoduchá komunikace – mrkání, otáčení hlavou). Řeč není vytvořena, většinou mívají postižen jak zrak, tak i sluch. Nemají schopnost pečovat o své základní potřeby a potřebují stálý dohled. Výchova a vzdělávání

u hluboké mentální retardace je nepatrná. Jedincům je vzdělávání poskytnuto ve speciálních školách v rehabilitačních třídách za pomoci speciálního pedagoga či sociálního pracovníka. Díky bazální stimulaci, která se provádí ve zmíněných třídách, je vývoj příznivější. U komplikovanějších případů se dá zmíněná stimulace provádět i v domácím prostředí. Tyto osoby jsou odkázány stálé pomoci a dohledu. Tvoří 1% z osob mentálně retardovaných. (Zvolský a kol. 1998, Švarcová 2000)

5. Jiná mentální retardace F78

Do této kategorie spadají lidé pouze v případě, kdy zjistit stupně IQ obvyklými metodami je obzvláště nesnadné nebo nemožné z důvodu přidruženého omezení. Jedná se např. o osoby nevidomé, neslyšící, hluchoslepé, osoby s těžkými poruchami chování, osoby s autismem. (Švarcová 2000)

6. Nespecifická mentální retardace F79

Do této kategorie spadá mentální retardace, která je prokázána, ale není dostatek informací k tomu, aby jí bylo možno zařadit do výše uvedených kategorií. (Švarcová 2000)

1.4 Psychologické zvláštnosti jedinců s MR

U jedinců s mentální retardací existují psychologické zvláštnosti, a to v oblasti vnímání, myšlení, řeči, paměti, v emotivitě a ve volných vlastnostech.

Vnímání - čítí a vnímání jsou procesy odrazu skutečnosti. Tato schopnost je u mentální retardace opožděná a je důležitá pro další psychologický vývoj. Jedinci mají problém v tempu vnímání a špatně se orientují v novém místě. Zvláštnost u osob s mentální retardací je inaktivita vnímání – neprojeví snahu prohlédnout si obraz či předmět detailně. Důležitou součástí vnímání je sluchové vnímání, kdy je narušena schopnost sluchové analýzy a syntézy, která souvisí s řečí. Může vést až k opožděnému vývoji řeči, a to způsobuje opožděný psychický vývoj. Neměli bychom podceňovat

prostorové vnímání, vnímání času a mimo jiné i polohy vlastního těla. (Vítková 2004, Lechta 2002)

Myšlení - je definováno jako zprostředkované a zobecňující poznání skutečnosti. U osob s mentální retardací je velmi malá schopnost abstrakce a zobecňování, v němž je hodnota skutečného myšlení. Zobecňování je nejsložitější produkt lidského mozku, proto neschopnost zobecňovat je následek jeho poškození. Tyto osoby nemají schopnost si osvojit rozumové operace ani schopnost srovnávat své myšlenky s objektivní realitou. Jejich myšlení je zpravidla stereotypní a značně nekritické. Prostředek prezentace myšlenek je řeč. (Vítková 2004, Bendová, Zikl 2011)

Řeč - je považována za nástroj myšlení. U dětí s lehkou mentální retardací se utváření řeči s vyslovování vyvíjí pomaleji, než u dětí zdravých. Správné rozlišení hlásek vede ke správné výslovnosti. Pokud je špatné sluchové vnímání, výslovnost dítěte je nepřesná a nepřesnost výslovnosti stěžuje kvalitu sluchových vjemů. Slovní zásoba u dětí s lehkou mentální retardací je mnohem menší, než u zdravých jedinců. Co se týče aktivní a pasivní slovní zásoby, je na nízké úrovni. Velmi nápadné jsou i gramatické chyby ve větách. (Vítková 2004)

Paměť - je psychickou funkcí pro každý vývoj. Paměť uchovává minulé zkušenosti, získává vědomosti a dovednosti, a to díky plastičnosti CNS. Každý jedinec má paměť dědičnou (na základě DNA) a individuální. Obecně lze říct, že na základě paměti si vytváříme vztahy k ostatním lidem, určujeme způsob chování a pamatujeme si jen to důležité. U jedinců s lehkou mentální retardací vznikají určitá specifika. Nové poznatky si osvojují velice pomalu a je důležité mnohonásobné opakování. Tyto děti jsou pomalé v osvojování si nových dovedností a poznatků. Charakteristická je pro ně i nestálost uchování spojená s nepřesností vybavování si již osvojených poznatků, což je někdy nazýváno jako zapomínání. Při práci s takovými dětmi musíme mít tento fakt neustále na paměti – neustále se věnovat opakování učiva a jeho fixaci. Paměť u těchto dětí je spíše mechanická, než logická. (Švarcová 2000, Vágnerová 2004)

Emotivita - je spojena s uspokojování potřeb jedince. Pro děti s mentální retardací je charakteristická velká intenzita emocí, citová otevřenost, city jsou neadekvátní svojí

dynamikou a intenzitou. Podléhají afektu a objevují se u nich časté poruchy nálad. Nenachází uklidnění po nějaké křivdě, nespokojí se s jinou věcí, než kterou právě chtějí. Výchova by se měla zaměřovat na to, aby se city mohly v závislosti na míře a hloubce MR utvářet a rozvíjet. Obtížně se vytváří vyšší city, jako je svědomí, odpovědnost, či smysl pro povinnost. (Švarcová 2000, Bendová, Zikl 2011)

Volní vlastnosti – projevují se v uvědomělém a cílevědomém chování a jednání. U jedinců s mentální retardací je typická tzn. hypobulie až abulie (nedostatek vůle, ztráta nebo snížení). U těchto dětí je zapotřebí neustále rozvíjet volní vlastnosti a rozvíjet motivaci k dosažení určitého cíle. (Bendová, Zikl 2011, Vágnerová 2004)

1.5 Adolescence u jedinců s mentální retardací

Vágnerová (2000) definuje adolescenci několika důležitými mezníky proměn. První mezník většinou spadá do období pohlavního styku, druhý mezník spadá do ukončení povinné školní docházky a začátku profesní přípravy, třetí mezník je dosažení plnoletosti.

Vágnerová (2000) zmiňuje, že vývoj kognitivních funkcí u osob s mentální retardací končí přibližně v patnáctém roku života. Dále upozorňuje, že může nastat postupné zhoršování v důsledku nečinnosti.

V tomto období bývá důležitá vrstevnická skupina, do které se chce každý jedinec s mentální retardací začlenit. Začlenění bývá většinou obtížné a často se naskytnou problémy ve stylu šikany, ponižování, posměchu, a nastává vyčlenění jedince. V adolescenci se také rozvíjí zájem o sebe sama. Ve velké míře dochází k uvědomování si vlastních odlišností a potíží od ostatních adolescentů.

Co se týče osamostatňování jedinců s mentální retardací, tak to je velmi obtížné. Rodina je pro tyto jedince důležitý pilíř a představuje pro ně sociální jistotu a pocit bezpečí. Na druhou stranu v rodině dochází k určité fixaci a stereotypu a to brání jedinci v navazování nových sociálních vztahů. Můžeme hovořit o závislém dítěti.

Další důležitou stránkou v tomto období je sexualita. U těchto osob v rámci sexuálního chování se může objevovat sexuální obtěžování druhých lidí např. obnažování se, osahávání, masturbace na veřejnosti. Lidé s mentální retardací mohou být sexuálně zneužíváni, ale také se mohou stát pachateli násilného činu.

U osob s mentální retardací se můžeme setkat s tvorbou cílů jak reálných, tak i nedosažitelných. Velmi časté jsou také rezignace na úsilí a vzdávání akcí předem. Důvod selhání může vyplývat ze strachu z vlastního selhání nebo neschopnosti. (Vágnerová 2000, Lečbých 2008)

2 Historie profesní přípravy

Zdravotní postižení provází lidstvo od prvopočátku a přes veškeré úsilí bude pokračovat i v budoucnu. I kdyby byli tito lidé ze společnosti vytlačováni a žili by mimo ni, byli by, jsou a budou její součástí.

V době otrokářské a středověku se začleňovalo do pracovního procesu podle rodu a hlavně podle společenského postavení. Plnohodnotní mistři byli pouze ti, kteří vlastnili dílny a v nich potom pracovali tovaryši a učni. Učni byli chlapci různého věku, ze začátku vykonávali lehkou podřadnou práci a později náročnější. První učební obory vznikaly u úspěšných řemeslníků. Postupem času se zvyšovaly požadavky na řemeslníky, a to díky velkovýrobě a velkému rozvoji techniky.

K velkému rozvoji profesní přípravy docházelo mezi světovými válkami. Po druhé světové válce se u nás volba povolání brala spíše jako výchova dělnické třídy, než výchova odborníků. Často byla manuální činnost více preferována, a to na úkor teoretických znalostí.

Problém v profesní přípravě je aktuální v každé době. Práce je chápána jako duševní a tělesná činnost, která je zaměřena na uspokojení potřeb daného jedince a vytváří určité hodnoty, které jsou důležité nejen pro toho daného jedince, ale i pro celou společnost. (Střelec 2006, Buchtová a kol. 2002)

2.1 Profesní příprava v současnosti

Podle Friedmanna je profesní příprava dlouhodobý pedagogický proces, kdy škola ve spolupráci s rodinou má rozhodující působení. Ve školském zařízení tuto činnost koordinují odborní poradci nebo psychologové. Cílem všech těchto zúčastněných je pomoc při výběru profese. Důležité je ohlížet se na individuální předpoklady žáka a na pracovní poptávku. (Friedmann, Střelec, 2006)

Vzdělávání žáků s lehkou mentální retardací je upraveno tak, aby korespondovalo s jejich speciálními vzdělávacími potřebami. Studenti jsou vzděláváni podle rámcového

vzdělávacího programu, který určuje jejich profesní orientaci. Podle zaměření oboru jsou potom studenti schopni vykonávat danou pracovní činnost a dané úkony.

Tyto osoby patří mezi rizikové či ohrožené skupiny na trhu práce. Jsou schopni vykonávat jednoduchou manuální činnost nebo pomocné práce. Jeden z důležitých kroků, který má přispět ke zlepšení situace u osob s postižením je zakotven v listinách o právech postižených, v různých chartách a zákonech o vzdělání a zaměstnání těchto osob. Je důležité těmto osobám dát možnost pracovat, tím jim umožnit výdělek a dát nějaké sociální postavení nejen v rodině ale i ve společnosti. Pracující člověk má mnohem větší předpoklady k soběstačnému životu. (Pipeková, 2010, Opatřilová, Procházková, 2011)

2.2 Systém profesní přípravy

Profesní příprava a budoucí pracovní uplatnění se prolíná již na základní škole. Jeden z hlavních úkolů je možnost správného rozhodování při volbě povolání, také při stanovování podmínek zaměstnání a samotný pracovní proces.

Žáci po ukončení praktické základní školy nebo základní školy mohou pokračovat na střední škole, odborném učilišti nebo na praktické škole. Co se týče základní školy speciální, mohou pokračovat na praktické škole. Podle zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon v pozdějším znění §59, cituji: *„...lze přijmout uchazeče, kteří splnili povinnou školní docházku nebo úspěšně ukončili základní vzdělávání před splněním povinné školní docházky, pokud tento zákon nestanoví jinak, a kteří při přijímacím řízení splnili podmínky pro přijetí.“*

Za několik posledních let se rozšířila příprava pro žáky s postižením. Rozšířili se nejen výchovné možnosti, ale i vzdělávací možnosti, a to nejen ve speciálních školách, ale vznikají i soukromé a církevní školy. Školy nabízejí stále více a více oborů, které jsou vhodné pro jedince s postižením z důvodu zvyšujícího se počtu zdravotně postižených. (Pipeková 2010, Opatřilová, Procházková 2011)

2.2.1 Praktická škola jednoletá

Praktická škola jednoletá je určena pro studenty se středně těžkým a těžkým stupněm mentálního postižení, s kombinovaným postižením a s autismem, kteří mají ukončené základní vzdělávání v základní škole speciální. Studentům rozšiřuje teoretické i praktické dovednosti, které získali během povinné školní docházky.

Cílem vzdělávání je poskytnout jim návyky a dovednosti při jednoduchých činnostech v praktickém životě, rozšiřovat a prohlubovat získané poznatky, upevňovat a zkvalitňovat jejich vědomosti a postoje, využívat komunikační dovednosti, popřípadě alternativní způsoby komunikace, rozvíjet vztahy k ostatním lidem, k prostředí. Vede studenty k týmové, ale i samostatné práci a připravuje je na pracovní činnost.

Studenti úspěšně ukončí vzdělání závěrečnou zkouškou a získají střední vzdělání.

Absolventi se uplatní při pomocných pracích, v oblasti výroby a služeb např. v zemědělství, v sociální sféře nebo v chráněných pracovištích. (RVP, 2010)

2.2.2 Praktická škola dvouletá

Praktická škola dvouletá je pro jedince se středně těžkým postižením nebo s lehkým mentálním postižením v kombinaci s více vadami, kteří ukončili povinnou školní docházku na základní škole pro žáky se zdravotním postižením, nebo na základní škole speciální. Ukončili povinnou školní docházku, ale nezískali základní vzdělání.

Praktická škola dvouletá je zaměřena na pracovní dovednosti a návyky v každodenním životě a v budoucím povolání. Poskytuje manuální dovednosti a základní odborné vzdělání k profesnímu uplatnění. Student ukončením získává střední vzdělání.

Absolventi jsou připraveni na jednoduchou profesní činnost např. v oblasti zdravotnictví, zemědělství, popřípadě mohou pokračovat v profesním růstu. (RVP, 2010)

2.2.3 Odborné učiliště

Vzdělávání na učilišti navazuje na vzdělávací program základní školy praktické. Odborné učiliště máme dvouleté, které je ukončeno závěrečnou zkouškou, vydáním výučního listu a vysvědčení, nebo tříleté učiliště, které je ukončeno závěrečnou zkouškou s předáním výučního listu. Při rozhodování žáka o profesním oboru jsou poskytnuty poradenské služby v rámci školy i mimo ni. Je důležité, aby si každý vybíral takový obor, který bude pro žáka s lehkou mentální retardací vhodný. (Bartoňová, Pipeková, Vítková, 2008)

Cílem tohoto vzdělávání podle Zákona 561/2004 Sb. v pozdějším znění je *„...rozvíjení vědomostí, dovedností, schopností, postoje a hodnot získané v základním vzdělání... Střední vzdělávání dále vytváří předpoklady pro plnoprávný a občanský život, samostatné získávání informací a celoživotní učení, pokračování v navazujícím vzdělávání a přípravu pro výkon povolání nebo pracovní činnost.“*

Obory určeny pro lehkou mentální retardaci jsou zpracovávány v rámcových vzdělávacích programech v kategorii E (dvouleté obory) a kategorii H (tříleté obory). Přehled všech vzdělávacích oborů a rámcové vzdělávací programy se nachází na stránkách Národního ústavu odborného vzdělávání.

2.2.4 Tranzitní program

Pojem tranzitní se překládá jako přechodný, tedy v obecném pojetí je brán jako přechod z jedné životní etapy do druhé. „V nejširším smyslu tranzitní program představuje podporu a pomoc jakémukoliv člověku při přechodu z jednoho životního období do dalšího. Podpora se může uskutečňovat v přechodu ze školy do dalšího života a soustředit se na získání soběstačnosti v běžných denních činnostech, v bydlení, ve volném čase, dalším studiu a na celkový rozvoj samostatnosti.“ (Krejčířová a kol. 2005, s. 36) V užším pojetí je brán jako podpora při přechodu ze školy do profesního života. V Česku je zatím využíván u osob s postižením.

V současné době není v České republice tranzitní program nijak legislativně vymezen. Tranzitní program nabízejí některé agentury, v Jihočeském kraji je to např. Městská charita v Českých Budějovicích a Občanské sdružení Koník též v Českých Budějovicích. Tento program vychází z metodiky, která podporuje zaměstnávání, kde se klade důraz nejen na člověka samého, ale i na jeho rodinu a týmovou spolupráci.

Tranzitní programy zahrnují službu sociální rehabilitace, která je vymezena v zákoně o Sociálních službách č. 108/2006 Sb. § 70, kde je definována jako, „soubor specifických činností směřujících k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti osob, a to rozvojem jejich specifických schopností, potenciálů a kompetencí. Sociální rehabilitace se poskytuje formou terénních a ambulantních služeb, nebo formou pobytových služeb poskytovaných v centrech sociálně rehabilitačních služeb.“

Žák musí chtít vyzkoušet si práci v běžném pracovním prostředí a po ukončení školy mít zájem zapojit se do běžného pracovního procesu. (Opatřilová, Procházková, 2011)

2.2.5 Pracovní rehabilitace

„Pracovní rehabilitace je souvislá činnost zaměřená na získání a udržení vhodného zaměstnání osoby se zdravotním postižením, kterou na základě její žádosti zabezpečují krajské pobočky Úřadu práce a hradí náklady s ní spojené. Pracovní rehabilitace zahrnuje zejména poradenskou činnost zaměřenou na volbu povolání, volbu zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti, teoretickou a praktickou přípravu pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost, zprostředkování, udržení nebo změnu zaměstnání, změnu povolání a vytváření vhodných podmínek pro výkon zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti.“ (Zákon č. 435/2005 Sb., o zaměstnanosti § 69).

Cíl této pracovní rehabilitace směřuje k zapracování osoby se zdravotním postižením na určité vhodné pracovní místo, a to buď na pracoviště zaměstnavatele, nebo v chráněných místech a dalších. (Zákon č. 435/2005 Sb., o zaměstnanosti)

2.2.6 Chráněné pracovní místo

„Chráněné pracovní místo je pracovní místo zřízené zaměstnavatelem pro osobu se zdravotním postižením na základě písemné dohody s Úřadem práce. Na zřízení chráněného pracovního místa poskytuje Úřad práce zaměstnavateli příspěvek. Chráněné pracovní místo musí být obsazeno dobu 3 let.“ (Zákon č. 435/2005 Sb., o zaměstnanosti §75).

Toto chráněné pracovní místo se obsazuje na dobu tří let a od Úřadu práce zaměstnavatel dostává příspěvek v určité výši. (Zákon č. 435/2005 Sb., o zaměstnanosti).

2.2.7 Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě

„Zaměstnavateli zaměstnávajícímu na chráněných pracovních místech (§75) více než 50% osob se zdravotním postižením z celkového počtu svých zaměstnanců se poskytuje příspěvek na podporu zaměstnávání těchto osob formou částečné úhrady vynaložených prostředků na mzdy nebo platy a další náklady.“ (Zákon č. 435/2005 Sb., o zaměstnanosti, §78)

3 Cíl a metody výzkumu

3.1 Cíl práce

1. Analýza současných možností profesní přípravy žáků s lehkou mentální retardací v Jihočeském kraji.
2. Zkoumání postojů, názorů a očekávání žáků s lehkou mentální retardací a rodičů těchto žáků ve vztahu k absolvované profesní přípravě a jejich budoucímu pracovnímu uplatnění a začlenění po ukončení vzdělání (profesní přípravy).

3.2 Výzkumné otázky

1. Jaké jsou stávající možnosti profesní přípravy žáků s lehkou mentální retardací v Jihočeském kraji, jejich profesní zaměření a kapacita?
2. Jak hodnotí kvalitu, vhodnost a úspěšnost profesní přípravy zástupci jednotlivých vzdělávacích zařízení realizujících profesní přípravu v Jihočeském kraji?
3. Jak hodnotí průběh, kvalitu a vhodnost absolvované profesní přípravy žáci s lehkou mentální retardací a rodiče těchto žáků?
4. Jaká očekávání a možnosti budoucího pracovního uplatnění mají žáci s lehkou mentální retardací a rodiče těchto žáků?

3.3 Metodika práce

Empirická část této bakalářské práce byla zpracována formou kvalitativního výzkumného šetření. Pro sběr dat byla zvolena technika vlastního dotazníkového šetření se zástupci vzdělávacích zařízení, vlastní dotazníkové šetření s rodiči žáků s lehkou mentální retardací a vlastní dotazníkové šetření s žáky s lehkou mentální retardací.

Dotazníky pro žáky a rodiče obsahovaly 5 jednoduchých otázek s možností výběru odpovědí, dotazník pro školská zařízení byl v rozsahu 7 otázek, a to jak uzavřených, tak otevřených. Data z výzkumného šetření byla zpracována v programu Microsoft Word pomocí tabulek.

3.4 Výzkumný soubor

Sběr dat probíhal v květnu a červnu 2014 na Středním odborném učilišti zemědělském a služeb, Dačice, nám. Republiky 86 a na Středním odborném učilišti, Lišov, Tř. 5. května. Celkem bylo rozdáno dvacet dotazníků, a to jak žákům s lehkou mentální retardací, tak i jejich rodičům. Z dvaceti rozdaných dotazníků se vrátilo sedmnáct úplných a jeden pouze od žáka. Na Středním odborném učilišti v Dačicích bylo rozdáno celkem třináct dotazníků, z toho se jich vrátilo jedenáct úplných. Zbylých sedm dotazníků bylo rozdáno na Středním odborném učilišti v Lišově, odkud se vrátilo šest úplných a jeden dotazník od žáka.

Třetí dotazník pro zástupce vzdělávacích zařízení v Jihočeském kraji byl rozeslán formou internetové pošty – e-mailem. Celkem bylo osloveno šestatřicet školských zařízení. Z toho čtyři praktické školy a třicet tři odborných učilišť, které mají v programu obory typu E a H. Na odeslané dotazníky odpovědělo pouze 6 školských zařízení.

Z důvodu zachování anonymity byly dotazníky pro rodiče a děti označeny číslem (žák 1 - rodič 1).

4 Možnosti profesní přípravy

Každý člověk má určité dané předpoklady k tomu, aby se uplatnil v konkrétním povolání, popřípadě i v několika profesích. Pokud člověk dělá něco opravdu rád a ze srdce, bývá zpravidla spokojený a úspěšný.

Úřad práce každoročně vydává Atlas školství, kde je aktuální rozpis školských zařízení v každém kraji. Díky atlasu může každý rodič vidět, jaké jsou možnosti profesní přípravy pro žáka s LMR.

4.1 Možnosti oborů v Jihočeském kraji

4.1.1 Okres České Budějovice

Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Týn nad Vltavou

- 41-54-H/01 Podkovář a zemědělský kovář (kapacita oboru 10)
- 41-55-H/01 Opravář zemědělských strojů (20)
- 33-56-H/01 Truhlář (24)
- 66-51-H/01 Prodavač (17)
- 65-51-H/01 Kuchař-číšník (24)
- 29-54-H/01 Cukrář (12)
- 41-52-H/01 Zahradník-krajinář (12)
- 41-51-H/01 Zemědělec-farmář (12)
- 41-51-E/01 Zahradnické práce (8)
- 65-51-E/01 Stravovací a ubytovací služby (8)
- 29-51-E/01 Potravinářské práce – 2letý (8)

Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Trhové Sviny

- 26-51-H/01 Elektrikář – silnoproud (15)
- 33-56-H/01 Truhlář (15)
- 39-41-H/01 Malíř a lakýrník (15)
- 41-51-H/01 Zemědělec – farmář (15)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (75)
- 82-51-H/01 Umělecký kovář a zámečnický, pasíř (15)
- 41-55-E/01 Opravářské práce (16)
- 65-51-E/01 Stravovací a ubytovací služby (16)

Střední odborná škola elektrotechnická, Hluboká nad Vltavou

- 26-51-H/01 Elektrikář (25)
- 26-51-H/02 Elektrikář – silnoproud (25)
- 26-52-H/01 Elektromechanik pro zařízení a přístroje (25)

Střední odborné učiliště, Lišov

- 33-56-H/01 Truhlář (30)
- 33-59-H/01 Čalouník (12)
- 23-51-E/01 Strojírenské práce (Práce v autoservisu), (16)
- 29-51-E/01 Potravinářská výroba (Řeznicko-uzenářská výroba), (8)
- 33-56-E/01 Truhlářská a čalounická výroba (Truhlářská výroba), (8)
- 33-56-E/01 Truhlářská a čalounická výroba (Čalounická výroba), (8)
- 36-67-E/01 Zednické práce (16)
- 65-51-E/01 Stravovací a ubytovací služby (Kuchařské práce), (32)
- 66-51-E/01 Prodavačské práce (Prodej smíšeného zboží), (16)
- 75-41-E/01 Pečovatelské služby (16)

Střední škola a Vyšší odborná škola cestovního ruchu, České Budějovice

- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (Číšník, servírka), (28)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (Kuchař – číšník), (60)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (Kuchař), (30)

Střední škola obchodní a služeb, České Budějovice

- 66-51-H/01 Prodavač (30)

Střední škola obchodu, služeb a podnikání a Vyšší odborná škola, České Budějovice

- 29-51-H/01 Výrobce potravin (Sladovník – pivovarník), (15)
- 29-53-H/01 Pekař (15)
- 29-54-H/01 Cukrář (45)
- 66-52-H/01 Aranžér (30)
- 69-51-H/01 Kadeřník (60)

Střední škola polytechnická, České Budějovice

- 23-51-H/01 Strojní mechanik (Zámečnictví), (24)
- 33-56-H/01 Truhlář (30)
- 36-52-H/01 Instalatér (48)
- 36-56-H/01 Kominík (15)
- 36-64-H/01 Tesař (24)
- 36-66-H/01 Montér suchých staveb (24)
- 36-67-H/01 Zedník (48)
- 39-41-H/01 Malíř a lakýrník (Malíř), (24)

Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola automobilní a technická, České Budějovice

- 23-51-H/01 Strojní mechanik (Zámečnick), (30)
- 23-52-H/01 Nástrojář (10)
- 23-55-H/02 Karosář (Autokarosář), (30)
- 23-56-H/01 Obráběč kovů (15)
- 23-61-H/01 Autolakýrník (15)
- 23-68-H/01 Mechanik opravář motorových vozidel (Automechanik), (120)
- 26-57-H/01 Autoelektrikář (30)
- 34-52-H/01 Tiskař na polygrafických strojích (15)
- 66-51-H/01 Prodavač (Prodavač motorových vozidel), (15)

4.1.2 Okres Český Krumlov

Gymnázium, Střední odborná škola ekonomická a Střední odborné učiliště, Kaplice

- 23-51-H/01 Strojní mechanik (Zámečnick), (30)
- 23-68-H/01 Mechanik opravář motorových vozidel (Automechanik), (24)
- 41-55-H/01 Opravář zemědělských strojů (24)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (30)
- 66-53-H/01 Operátor skladování (30)

Střední odborná škola strojní a elektrotechnická, Velešín

- 23-56-H/01 Obráběč kovů (24)
- 23-62-H/01 Jemný mechanik (12)
- 26-52-H/01 Elektromechanik pro zařízení a přístroje (20)

Střední odborná škola zdravotnická a Střední odborné učiliště, Český Krumlov

- 23-55-H/01 Klempíř (5)
- 33-56-H/01 Truhlář (10)
- 36-64-H/01 Tesař (5)
- 36-67-H/01 Zedník (25)
- 39-41-H/01 Malíř a lakýrník (5)
- 65-51-H/011 Kuchař – číšník (25)
- 66-51-H/01 Prodavač (10)

4.1.3 Okres Jindřichův Hradec

Střední odborné učiliště zemědělské a služeb, Dačice

- 23-68-H/01 Mechanik opravář motorových vozidel (Automechanik), (30)
- 36-67-H/01 Zedník (12)
- 41-51-H/01 Zemědělec – farmář (12)
- 41-55-H/01 Opravář zemědělských strojů (30)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (Kuchař), (10)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (30)
- 29-51-E/02 Potravinářské práce (Pečivář – cukrovinkář), (14)
- 41-55-E/01 Opravářské práce (14)

Střední škola technická a obchodní, Dačice

- 23-51-H/01 Strojní mechanik (Provoz, údržba a opravy strojních zařízení), (12)
- 23-56-H/01 Obráběč kovů (24)
- 26-51-H/01 Elektrikář (Elektromontér), (10)
- 33-56-H/01 Truhlář (12)

- 66-52-H/01 Aranžér (12)
- 69-51-H/01 Kadeřník (17)

Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Jindřichův Hradec

- 23-52-H/01 Nástrojář (30)
- 23-55-H/01 Klempíř (20)
- 26-51-H/02 Elektrikář – silnoproud (20)
- 36-67-H/01 Zedník (30)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (30)
- 66-51-H/01 Prodavač (30)

Střední škola, České Velenice

- 23-51-H/01 Strojní mechanik (20)
- 26-52-H/01 Elektromechanik pro zařízení a přístroje (Servisní technik pro stroje a zařízení), (20)
- 37-51-H/01 Železničář (Komerční pracovník v dopravě), (20)

Střední škola rybářská a vodohospodářská, Třeboň

- 41-53-H/01 Rybář (75)

Obchodní akademie, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Třeboň

- 23-68-H/01 Mechanik opravář motorových vozidel (Automechanik), (30)
- 28-57-H/01 Výrobce a dekorátér keramiky (Malíř skla a keramiky), (15)
- 28-58-H/01 Sklář – výrobce a zušlechťovatel skla (Brusič skla), (15)
- 28-63-H/01 Výrobce bižuterie a dekorativních předmětů (Skleněná bižuterie), (15)
- 31-58-H/01 Krejčí (15)
- 41-55-H/01 Opravář zemědělských strojů (30)
- 53-41-H/01 Ošetřovatel (30)

4.1.4 Okres Písek

Vyšší odborná škola lesnická a Střední lesnická škola B.S., Písek

- 41-56-H/01 Lesní mechanizátor (20)
- 41-57-H/01 Zpracovatel dřeva (20)

Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Písek

- 23-55-H/01 Klempíř (12)
- 23-68-H/01 Mechanik opravář motorových vozidel (Automechanik), (24)
- 29-54-H/01 Cukrář (24)
- 33-56-H/01 Truhlář
- 36-52-H/01 Instalatér
- 36-64-H/01 Tesař (12)
- 36-66-H/01 Montér suchých staveb (12)
- 36-67-H/01 Zedník (22)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (kuchař-číšník pro pohostinství), (30)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (Číšník, servírka), (24)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (Kuchař), (30)
- 66-51-H/01 Prodavač (12)
- 23-51-E/01 Strojírenské práce (Zámečnické práce), (10)
- 36-57-E/01 Malířské a natěračské práce (10)
- 36-67-E/01 Zednické práce (10)
- 41-52-E/01 Zahradnické práce (Květinářské práce), (10)
- 65-51-E/01 Stravovací a ubytovací služby (kuchařské práce), (10)
- 75-41-E/01 Pečovatelské služby (Pečovatelské práce), (10)

Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Milevsko

- 23-51-H/01 Strojní mechanik (24)
- 23-56-H/01 Obráběč kovů (12)
- 33-56-H/01 Truhlář (8)
- 41-55-H/01 Opravář zemědělských strojů (12)
- 33-56-E/01 Truhlářská a čalounická výroba (7)
- 41-55-E/01 Opravářské práce (7)
- 65-51-E/01 Stravovací a ubytovací služby (14)

4.1.5 Okres Prachatice

Střední škola, Vimperk

- 26-52-H/01 Elektromechanik pro zařízení a přístroje (30)
- 26-57-H/01 Autoelektrikář (15)
- 36-52-H/01 Instalatér (12)
- 36-64-H/01 Tesař (12)
- 36-67-H/01 Zedník (15)
- 36-67-H/01 Zedník (Obkladač), (10)
- 36-69-H/01 Pokrývač (15)
- 41-51-H/01 Zemědělec – farmář (20)
- 41-52-H/01 Zahradník (Krajinář), (12)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (60)
- 36-67-E/01 Zednické práce (12)
- 41-51-E/01 Zahradnické práce (12)
- 41-55-E/01 Opravářské práce (12)
- 65-51-E/01 Stravovací a ubytovací služby (Kuchařské práce), (12)

4.1.6 Okres Strakonice

Střední škola a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Volyně

- 29-54-H/01 Cukrář (30)

Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola a Střední odborná škola řemesel a služeb, Strakonice

- 21-55-H/01 Slévač (24)
- 23-51-H/01 Strojní mechanik (Zámečnick), (24)
- 23-52-H/01 Nástrojář (24)
- 23-56-H/01 Obráběč kovů (30)
- 23-68-H/01 Mechanik opravář motorových vozidel (Automechanik), (15)
- 26-51-H/01 Elektrikář (24)
- 26-51-H/02 Elektrikář – silnoproud (12)
- 36-67-H/01 Zedník (24)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (Kuchař), (64)
- 66-52-H/01 Aranžér (30)
- 69-51-H/01 Kadeřník (30)

Střední odborné učiliště služeb, Vodňany

- 23-51-H/01 Strojní mechanik (Zámečnick), (24)
- 29-54-H/01 Cukrář (24)
- 41-52-H/01 Zahradník (24)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (24)
- 65-51-E/01 Stravovací a ubytovací služby (Kuchařské práce), (14)

Střední odborné učiliště, Blatná

- 23-68-H/01 Mechanik opravář motorových vozidel (Automechanik), (30)
- 26-51-H/01 Elektrikář (14)

- 26-57-H/01 Autoelektrikář (14)
- 41-55-H/01 Opravář zemědělských strojů (30)

4.1.7 Okres Tábor

Střední odborná škola a střední odborné učiliště Heuréka, Tábor

- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (15)
- 69-51-H/01 Kadeřník (25)

Střední průmyslová školní a stavební, Tábor

- 23-51-H/01 Strojní mechanik (12)
- 23-55-H/01 Klempíř (12)
- 23-65-H/01 Strojník (12)
- 33-56-H/01 Truhlář (24)
- 36-64-H/01 Tesař (24)
- 36-67-H/01 Zedník (12)
- 39-41-H/01 Malíř a lakýrník (12)

Střední škola obchodu, služeb a řemesel a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Tábor

- 23-68-H/01 Mechanik opravář motorových vozidel (Automechanik), (30)
- 26-57-H/01 Autoelektrikář (30)
- 29-54-H/01 Cukrář (Cukrář – výroba), (30)
- 29-56-H/01 Řezník – uzenář (15)
- 36-52-H/01 Instalatér (30)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (Kuchař – číšník pro pohostinství), (30)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (Číšník – servírka), (30)
- 65-51-H/01 Kuchař – číšník (Kuchař), (30)

Střední škola spojů a informatiky, Tábor

- 26-51-H/01 Elektrikář – silnoproud (15)
- 26-52-H/01 Elektromechanik pro zařízení a přístroje (Výpočetní a komunikační technika), (20)
- 26-59-H/01 Spojový mechanik (15)

Střední škola řemeslná a Základní škola, Soběslav

- 26-51-H/02 Elektrikář – silnoproud (24)
- 26-52-H/01 Elektromechanik pro zařízení a přístroje (Mechanik pro chladicí a klimatizační zařízení), (24)
- 33-56-H/01 Truhlář (30)
- 36-52-H/01 Instalatér (instalatér – topenář), (24)
- 41-52-H/01 Zahradník (30)
- 41-55-H/01 Opravář zemědělských strojů (60)
- 69-51-H/01 Kadeřník (24)
- 69-53-H/01 Rekondiční masér (30)
- 82-51-H/01 Umělecký kovář a zámečnický, pasíř (Umělecký kovář a zámečnický), (24)
- 23-51-E/01 Strojírenské práce (obrábění kov), (24)
- 29-51-E/01 Potravinářská výroba (Cukrářské práce), (16)
- 33-56-E/01 Truhlářská a čalounická výroba (Truhlářské práce), (16)
- 36-67-E/01 Zednické práce (16)
- 41-52-E/01 Zahradnické práce (Zahradnické práce), (16)
- 41-52-E/01 Zahradnické práce (Květinářské a aranžérské práce), (16)
- 65-51-E/01 Stravovací a ubytovací služby (Kuchařské práce), (16)
- 75-41-E/01 Pečovatelské služby (16)

Střední uměleckoprůmyslová škola, Bechyně

- 28-57-H/01 Výrobce a dekoratér keramiky (10)

Vyšší odborná škola, Střední odborná škola, Centrum odborné přípravy, Sezimovo Ústí

- 23-51-H/01 Strojní mechanik (Opravy. Montáže a svařování), (15)
- 23-56-H/01 Obráběč kovů (30)
- 26-51-H/01 Elektrikář (15)
- 26-52-H/01 Elektromechanik pro zařízení a přístroje (30)

4.2 Praktické školy

Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola, České Budějovice

- 78-62-C/02 Praktická škola dvouletá (8)

Základní škola Praktická škola, Trhové Sviny

- 78-62-C/01 Praktická škola jednoletá (5)
- 78-62-C/02 Praktická škola dvouletá (5)

Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola, Jindřichův Hradec

- 78-62-C/01 Praktická škola jednoletá (3)
- 78-62-C/02 Praktická škola dvouletá (3)

Dětský domov, Mateřská škola, Základní škola, Praktická škola, Školní jídelna, Školní družina, Školní klub a Přípravný stupeň ZŠ speciální, Písek

- 78-62-C/02 Praktická škola dvouletá (8)

4.3 Výsledky výzkumu

4.3.1 Vzdělávací školská zařízení

Otázka č. 1: Kolik žáků s LMR v průměru ročně absolvuje?

Tabulka č. 1:

Školské zařízení	Odpovědi
Střední odborné učiliště Dačice	20
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Jindřichův Hradec	12
Střední odborné učiliště Lišov	40
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Trhové Sviny	15
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Týn nad Vltavou	0 – 1
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Písek	30

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014.

Komentář k tabulce:

Nejvíce žáků s LMR absolvuje na SOU Lišov, ten má v programu tzv. E obory. O deset žáků méně dokončí Střední odbornou školu a Střední odborné učiliště Písek, zde také vyučují E obory. Na SOU Dačice absolvuje 20 žáků, kde také mají E obory. V Trhových Svinech průměrně ročně absolvuje 15 žáků. Méně je však v Jindřichově Hradci, kde ročně absolvuje asi 12 žáků, a kde nemají otevřené E obory pro žáky

s lehkou mentální retardací. Nejméně je v Týně nad Vltavou, kde dokončí v průměru 1 žák ročně a to i přesto, že mají v programu E obory.

Otázka č. 2: Kde se mohou podle vás vaši absolventi uplatnit?

Tabulka č. 2:

Školské zařízení	Odpověď
Střední odborné učiliště Dačice	Zemědělství, průmysl, pomocné práce v potravinářství.
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Jindřichův Hradec	V dělnických profesích a ve službách.
Střední odborné učiliště Lišov	V jednotlivých oborech podle zaměření, většinou jako pomocná síla (služby, potravinářství, dřevařství).
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Trhové Sviny	V jakékoli výrobní sféře, kde se opakují jednoduché činnosti.
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Týn nad Vltavou	Služby, pomocné práce.
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Písek	Uplatnění v soukromém a státním sektoru, většina absolventů pracuje mimo obor.

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014.

Komentář k tabulce:

Většina školských zařízení se shodla na tom, že žáci po profesní přípravě mohou vykonávat pomocné práce či uplatnit se jako pomocná síla, kde se opakují jednoduché činnosti, a to v zemědělském, potravinářském nebo dřevařském průmyslu. Podle Střední odborné školy a Středního odborného učiliště Písek absolventi pracují mimo svůj

vyučení obor. Naproti tomu, v SOU v Lišově si myslí, že absolventi pracují v oborech, v nichž byli vyučeni.

Otázka č. 3: Zjišťujete úspěšnost vašich absolventů na trhu práce:

Tabulka č. 3:

Školské zařízení	Ano	Ne
Střední odborné učiliště Dačice	✓	
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Jindřichův Hradec	✓	
Střední odborné učiliště Lišov		✓
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Trhové Sviny	✓	
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Týn nad Vltavou		✓
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Písek		✓

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014.

Komentář k tabulce:

SOU Dačice, Střední odborná škola a SOU Jindřichův Hradec a Střední odborná škola a SOU Trhové Sviny zjišťují, zda absolventi jsou v pracovním poměru. Naproti tomu SOU Lišov, Střední odborná škola a SOU Týn nad Vltavou a Střední odborná škola a SOU Písek si nezjišťují, zda absolvent jejich školy našel uplatnění na trhu práce.

Otázka č. 4: Pokud jste na otázku č. 3 odpověděli Ano, uveďte prosím, jakým způsobem to zjišťujete?

Tabulka č. 4:

Školská zařízení	Odpovědi
Střední odborné učiliště Dačice	Dotazníkem
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Jindřichův Hradec	Osobním kontaktem s těmi, kdo školu i po absolvování navštěvují, případně sdělují poznatky o dalších svých bývalých spolužácích. Některé bývalé žáky máme stále na očích, pokud se neodstěhovali z města.
Střední odborné učiliště Lišov	-
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Trhové Sviny	Při osobních návštěvách a přes jejich mladší kamarády, kteří jsou ještě u nás ve škole.
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Týn nad Vltavou	-
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Písek	-

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014.

Komentář k tabulce:

SOŠ a SOU Jindřichův Hradec a SOŠ a SOU Trhové Sviny se shodly na způsobu zjištění, a to kontaktu či osobní návštěvě absolventa ve školském zařízení nebo přes jejich mladší kamarády. SOU Dačice pomocí dotazníků zjišťuje jejich úspěšnost.

Otázka č. 5: Jaká je úspěšnost vašich absolventů na trhu práce?

Tabulka č. 5:

Školská zařízení	Odpovědi
Střední odborné učiliště Dačice	60%, hodně záleží na rodině, pokud pracují rodiče, žáci si práci najdou, pokud rodina žije z dávek, z žáků se většinou opět stanou příjemci podpory.
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Jindřichův Hradec	Nevím, co je zde považováno za úspěšnost. Odhaduji, že zaměstnaných je 60 – 70%.
Střední odborné učiliště Lišov	Nevíme
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Trhové Sviny	Je to různé, zhruba polovina jich zůstává ve vyučeném oboru.
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Týn nad Vltavou	Nelze posoudit
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Písek	Úspěšnost záleží na oboru. O obor zámečnické práce je na trhu velký zájem. V dalších oborech záleží na osobnostech každého absolventa, zda chce pracovat a přizpůsobit se trhu práce.

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014.

Komentář k tabulce:

Na otázku číslo 5, která se týká úspěšnosti na trhu práce, nedokázaly odpovědět dvě školská zařízení, a to SOŠ a SOU Týn nad Vltavou, kde nelze posoudit úspěšnost. Na SOU Lišov nijak nezjišťují úspěšnost absolventů na trhu práce, což vyplynulo již z předešlé otázky. SOU Dačice odhadlo úspěšnost na 60% a dodává, že záleží hodně na rodičích žáků, zda pracují či pobírají dávky od státu. SOŠ a SOU Jindřichův Hradec odhaduje úspěšnost mezi 60 – 70%, SOŠ a SOU Trhové Sviny odhaduje, že tak zhruba polovina zůstává ve svém vyučeném oboru. Ve školském zařízení v Písku úspěšnost záleží na vybraném oboru, pokud jde o obor zámečnický, je úspěšnost velká a je o absolventy veliký zájem. Pokud se jedná o další obory, záleží na jednotlivcích.

Otázka č. 6: Považujete vaši profesní přípravu v rámci vzdělávání za dostatečnou?

Tabulka č. 6:

Školská zařízení	Ano	Ne
Střední odborné učiliště Dačice	✓	
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Jindřichův Hradec	✓	
Střední odborné učiliště Lišov	✓	
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Trhové Sviny	✓	
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Týn nad Vltavou	✓	
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Písek	✓	

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014.

Komentář k tabulce:

Na otázku č. 6 všichni odpověděli, že jejich příprava v rámci vzdělávání je dostatečná.

Otázka č. 7: Pokud jste odpověděl/a na otázku č. 6 „Ne“, uveďte prosím, v čem spatřujete nedostatky?

Komentář k otázce:

Na otázku nikdo neodpověděl.

4.3.2 Dotazník pro rodiče

Otázka č. 1: Jak hodnotíte toto školské zařízení? Proč?

Tabulka č. 1a:

SOU Lišov	Kladně (pozitivně)	Záporně (negativně)
Rodič 1	✓	
Rodič 2		
Rodič 3	✓	
Rodič 4	✓ „Dobry přístup ke studentům, přijatelné obory + učivo pro studenty s problémy (dysfunkce)“	
Rodič 5	✓	
Rodič 6	✓	
Rodič 7	✓	

Tabulka č. 1b:

SOU Dačice	Kladně (pozitivně)	Záporně (negativně)
Rodič 8	✓	
Rodič 9	✓ „Dobrá příprava studentů“	
Rodič 10	✓	
Rodič 11	✓ „Dobrý přístup“	
Rodič 12	✓ „Dobrý přístup“	
Rodič 13	✓ „Dobrá škola“	
Rodič 14	✓	
Rodič 15	✓	
Rodič 16	✓	
Rodič 17	✓	
Rodič 18	✓	

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014

Komentář k tabulce:

Všichni respondenti ohodnotili dané školské zařízení kladně. Ne všichni rodiče, ale odůvodnili svoji odpověď. Respondenti číslo 11 a 12 (SOU Dačice) se shodli na dobrém přístupu školského zařízení a rodič č. 13 (téže zařízení) odpověděl, že „škola je dobrá“. Rodiče č. 9 (SOU Dačice) oproti rodiči č. 4 (SOU Lišov), měli část své odpovědi stejné, hodnocení je kladné díky „dobré přípravě studentů“. Rodič č. 4 (SOU Lišov) rozšířil svoji odpověď o „přijatelné obory daného učiliště a učivo pro žáky s dysfunkcí“. Dotazník č. 2 (SOU Lišov) nebyl vyplněn a dodán.

Otázka č. 2: Co pro vás bylo prioritou při výběru školského zařízení a daného oboru?

Tabulka č. 2a:

SOU Lišov	Perspektiva škol. Zařízení	Výběr vhodné profese	Vzdálenost od bydliště	Předměty v daném oboru	Jiné:
Rodič 1			✓		
Rodič 2					
Rodič 3				✓	
Rodič 4		✓	✓	✓	
Rodič 5	✓	✓			
Rodič 6	✓	✓	✓		
Rodič 7			✓		

Tabulka č. 2b:

SOU Dačice	Perspektiva škol. Zařízení	Výběr vhodné profese	Vzdálenost od bydliště	Předměty v daném oboru	Jiné:
Rodič 8		✓			
Rodič 9		✓			
Rodič 10	✓				
Rodič 11		✓	✓		
Rodič 12		✓	✓		
Rodič 13		✓	✓		
Rodič 14	✓				
Rodič 15	✓				
Rodič 16		✓			
Rodič 17		✓			
Rodič 18		✓			

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014.

Komentář k tabulce:

Pro respondenty č. 1, 4, 6, 7 z tabulky č. 2a byla důležitá vzdálenost bydliště od školského zařízení. Dále pro rodiče č. 4 je důležitý výběr vhodné profese a vyučovací předměty u daného oboru. Rodič č. 6 také udal výběr vhodné profese plus dobrá perspektiva a kladné odezvy školského zařízení. Pro rodiče č. 3 je pouze důležité, jaké jsou dané předměty v oboru. Rodič č. 5 dbá na dobrou perspektivu a kladné ohlasy školského zařízení a na výběr vhodné profese.

Pro respondenty u tabulky č. 2b je ve většině odpovědí důležitý výběr profese a to rodič č. 8, 9, 11, 12, 13, 16, 17, 18. Rodič č. 10, 14 a 15 klade důraz pouze na perspektivu školského zařízení. Pro rodiče č. 11, 12 a 13 je důležitá vzdálenost školského zařízení od bydliště.

Otázka č. 3: Jak hodnotíte přístup pedagogického sboru ke studentům (vašemu dítěti)?

Tabulka č. 3a:

SOU Lišov	Dobry	Spíše dobrý	Spíše špatný	Špatný
Rodič 1	✓			
Rodič 2				
Rodič 3		✓		
Rodič 4	✓			
Rodič 5	✓			
Rodič 6		✓		
Rodič 7		✓		

Tabulka č. 3b:

SOU Dačice	Dobry	Spíše dobrý	Spíše špatný	Špatný
Rodič 8	✓			
Rodič 9	✓			
Rodič 10	✓			
Rodič 11	✓			
Rodič 12	✓			
Rodič 13	✓			
Rodič 14	✓			
Rodič 15	✓			
Rodič 16		✓		
Rodič 17		✓		
Rodič 18		✓		

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014.

Komentář k tabulce:

Všichni respondenti na tuto otázku odpověděli kladně. Rodiče 1, 4 a 5 z tabulky č. 3a odpověděli, že přístup pedagogů je dobrý, a rodiče 3, 6 a 7 odpověděli spíše dobrý.

Více jak polovina respondentů v tabulce č. 3b odpověděla, že přístup pedagogů je dobrý. Zbylí tři respondenti odpověděli, že spíše dobrý.

Otázka č. 4: Myslíte si, že daná výuka dostatečně připraví vaše dítě na budoucí povolání (zaměstnání).

Tabulka č. 4a:

SOU Lišov	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Rodič 1	✓			
Rodič 2				
Rodič 3			✓	
Rodič 4	✓			
Rodič 5	✓			
Rodič 6	✓			
Rodič 7		✓		

Tabulka č. 4b:

SOU Dačice				
Rodič 8	✓			
Rodič 9	✓			
Rodič 10	✓			
Rodič 11		✓		
Rodič 12		✓		
Rodič 13	✓			
Rodič 14	✓			
Rodič 15	✓			

Rodič 16		✓		
Rodič 17	✓			
Rodič 18		✓		

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014.

Komentář k tabulce:

Pro rodiče z tabulky č. 4a č. 1, 4, 5 a 6 je výuka a příprava na povolání dostačující, pro rodiče č. 7 je spíše dostačující. Oproti tomu rodič č. 3 si myslí, že příprava je spíše nedostatečná.

V tabulce č. 4b více jak polovina rodičů odpověděla, že příprava SOU Dačice, je dostatečná. Rodiče č. 11, 12, 16 a 18 si myslí, že je spíše dostatečná.

Otázka č. 5: Pokud jste na otázku č. 4 odpověděl/a Ne nebo Spíše ne, uveďte prosím důvod?

Tabulka č. 5a:

SOU Dačice	
Rodič 10	„Ano, daná výuka připraví mé dítě na budoucí povolání.“

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014.

Komentář k tabulce:

Jediný respondent č. 10 odpověděl na poslední otevřenou otázku, a to rodič žáka navštěvujícího SOU Dačice. Rodič se domnívá, že výuka na této škole připraví jeho dítě na budoucí vybrané povolání.

4.3.3 Dotazník pro žáky

Otázka č. 1: Kde jsi získal nejvíce informací o této škole?

Tabulka č. 1a:

SOU Lišov	Od rodičů	Od kamarádů	Od pedagogů (z předešlé školy)	Navštívil jsem Den otevřených dveří	Nikde jsem nevyhledával
Žák 1	✓				
Žák 2				✓	
Žák 3			✓		
Žák 4					
Žák 5	✓				
Žák 6	✓				
Žák 7		✓			

Tabulka č. 1b:

SOU Dačice	Od rodičů	Od kamarádů	Od pedagogů (z předešlé školy)	Navštívil jsem Den otevřených dveří	Nikde jsem nevyhledával
Žák 8				✓	
Žák 9				✓	
Žák 10				✓	
Žák 11			✓		
Žák 12				✓	
Žák 13			✓		

Žák 14				✓	
Žák 15		✓			
Žák 16	✓				
Žák 17				✓	
Žák 18			✓	✓	

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014.

Komentář k tabulce:

Žáci č. 1, 5 a 6 v tabulce č. 1a si nechali radit od svých rodičů a získali od nich potřebné informace o školském zařízení. Žák č. 7 dostal informace od svých kamarádů či kamaráda, jediný žák č. 2 navštívil den otevřených dveří a žák č. 3 dal na radu od pedagogů z předešlé školy.

V tabulce č. 1b. navštívilo den otevřených dveří celkem 7 žáků (č. 8, 9, 10, 12, 14, 17 a 18). Žáci 11, 13 a 18 získali nejvíce informací z předešlé školy od pedagogů, žák 15 od svých kamarádů a žák 16 dal na své rodiče.

Otázka č. 2: Kdo ti pomáhal při výběru školského zařízení?

Tabulka č. 2a:

SOU Lišov	Rodiče	Kamarád	Pedagog předešlé školy)	(z Neměl jsem jinou možnost výběru	Vybral jsem si jí sám
Žák 1	✓				
Žák 2	✓				
Žák 3	✓				
Žák 4				✓	
Žák 5	✓				
Žák 6	✓				
Žák 7	✓				

Tabulka č. 2b:

SOU Dačice	Rodiče	Kamarád	Pedagog předešlé školy)	(z Neměl jsem jinou možnost výběru	Vybral jsem si jí sám
Žák 8	✓				
Žák 9	✓				
Žák 10	✓				
Žák 11	✓				
Žák 12					✓
Žák 13	✓				
Žák 14	✓				
Žák 15	✓				
Žák 16	✓				
Žák 17			✓		
Žák 18			✓		

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014.

Komentář k tabulce:

Na danou otázku v tabulce č. 2a jediný žák odpověděl, že neměl jinou možnost výběru, všem ostatním žákům jednoznačně pomáhali rodiče.

V tabulce č. 2b žákům č. 17 a 18 pomáhal pedagog z předešlé školy a žák č. 12 si jako jediný z respondentů vybral školu sám. Zbylým žákům v tabulce pomáhali s výběrem rodiče.

Otázka č. 3: Pomohou ti naučené vědomosti a dovednosti při získání zaměstnání?

Tabulka č. 3a:

SOU Lišov	Ano	Ne
Žák 1	✓	
Žák 2	✓	
Žák 3	✓	
Žák 4	✓	
Žák 5	✓	
Žák 6	✓	
Žák 7		✓

Tabulka č. 3b:

SOU Dačice	Ano	Ne
Žák 8	✓	
Žák 9	✓	
Žák 10	✓	
Žák 11	✓	
Žák 12	✓	
Žák 13	✓	
Žák 14	✓	
Žák 15	✓	
Žák 16	✓	
Žák 17	✓	
Žák 18	✓	

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014.

Komentář k tabulce:

Žáci č. 1, 2, 3, 4, 5 a 6 z tabulky č. 3a a všichni žáci z tabulky č. 3b odpověděli, že vědomosti, které získají, jim pomohou v budoucím povolání či zaměstnání. Jediný žák č. 7, a to z SOU Lišov, odpověděl, že vědomosti, které získá ve školském zařízení, neuplatní při získání zaměstnání.

Otázka č. 4: Myslíš, že ti škola pomůže ve výběru zaměstnání?

Tabulka č. 4a:

SOU Lišov	Ano	Ne
Žák 1	✓	
Žák 2	✓	
Žák 3	✓	
Žák 4	✓	
Žák 5	✓	
Žák 6	✓	
Žák 7	✓	

Tabulka č. 4b:

SOU Dačice	Ano	Ne
Žák 8	✓	
Žák 9		✓
Žák 10		✓
Žák 11		✓
Žák 12	✓	
Žák 13		✓
Žák 14		✓
Žák 15		✓

Žák 16	✓	
Žák 17	✓	
Žák 18	✓	

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014.

Komentář k tabulce:

Všichni žáci z SOU Lišov (tabulka č. 4a) si myslí, že školské zařízení jim pomůže při výběru povolání.

Oproti tomu SOU Dačice (tabulka č. 4b) má vyvážené odpovědi. Žáci 8, 12, 16, 17 a 18 odpověděli Ano, školské zařízení pomůže při výběru povolání a u žáků 9, 10, 11, 13, 14 a 15 odpověď byla opačná.

Otázka č. 5: Jakou práci bys chtěl/a vykonávat po ukončení školy?

Tabulka č. 5a:

SOU Lišov	Práce v oboru	Práce mimo obor	Jiné:
Žák 1	✓		
Žák 2	✓		
Žák 3			„Chtěla bych si udělat rekvalifikaci na číšnici.“
Žák 4		✓	
Žák 5	✓		
Žák 6	✓		
Žák 7		✓	

Tabulka č. 5b:

SOU Dačice	Práce v oboru	Práce mimo obor	Jiné:
Žák 8	✓		
Žák 9			„Záleží na tom, kde bude pracovní místo, kde by mě zaměstnali.“
Žák 10	✓		
Žák 11	✓		
Žák 12	✓		
Žák 13			✓
Žák 14	✓		
Žák 15	✓		
Žák 16	✓		
Žák 17	✓		
Žák 18	✓		

Zdroj: Vlastní výzkum, 2014.

Komentář k tabulce.

Žáci 1, 2, 5 a 6 (tabulka č. 5a) chtějí zaměstnání najít ve svém oboru, žáci 4 a 7 mimo svůj obor a žák 3 má po dokončení profesní přípravy zájem o rekvalifikační kurz na číšníci.

Respondenti z SOU Dačice (tabulka č. 5b) v těžké většině chtějí vykonávat povolání v oboru. Žáku č. 9 záleží na tom, kde bude pracovní místo, nemusí to být pouze v oboru.

5 Diskuze

Hlavním záměrem a zároveň prvním cílem mé bakalářské práce bylo zmapovat současné možnosti profesní přípravy žáků s lehkou mentální retardací v Jihočeském kraji. K získání potřebných údajů byl vytvořen dotazník pro vzdělávací zařízení v Jihočeském kraji. Osloveno bylo celkem šestatřicet školských zařízení, které mají v programu obory typu E a H. Množství vzdělávacích zařízení pro žáky s lehkou mentální retardací je 33 středních škol a 4 praktické školy. Z námi oslovených zařízení se výzkumného šetření zúčastnilo pouze šest školských zařízení a všechny jsou to střední školy. Jak můžeme vidět v tabulce č. 1, nejvíce oblíbenou střední školou pro žáky s lehkou mentální retardací je SOU Lišov. Ročně zde absolvuje 40 žáků s lehkou mentální retardací. Na středním odborném učilišti Písek, které též obsahuje E obory, ročně absolvuje 30 žáků s lehkou mentální retardací. Tabulka č. 1 nám také ukazuje, že celkový počet žáků, kteří ročně absolvují tato školská zařízení, se pohybuje kolem 116 žáků.

Většina školských zařízení, jak vidíme v tabulce č. 2, uvádí, že po profesní přípravě se mohou jejich žáci v praxi uplatnit. Nejčastěji se uplatňují jako pomocné síly v zemědělském, potravinářském nebo dřevařském průmyslu. Podle uvedených odpovědí zůstávají žáci zpravidla ve svém oboru, jak uvádí v tabulce č. 2 SOU Lišov.

Tím se dostáváme k odpovědi na naši první výzkumnou otázku, jaké jsou stávající možnosti profesní přípravy žáků s lehkou mentální retardací v Jihočeském kraji, jejich profesní zaměření a kapacita. Možnosti profesní přípravy žáků s lehkou mentální v Jihočeském kraji považují za dostatečné. Jejich následné uplatnění v praxi záleží pak už především na osobnosti každého absolventa, zda chce pracovat a přizpůsobit se trhu práce. Tuto odpověď uvádí Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Písek v tabulce č. 5. Musím s touto odpovědí souhlasit, i když nepopírám, že vliv rodičů je také podstatný, jak uvádí Střední odborné učiliště Dačice, též v tabulce č. 5.

Také bychom si měli odpovědět na otázku, jak hodnotí kvalitu, vhodnost a úspěšnost profesní přípravy zástupci jednotlivých vzdělávacích zařízení realizujících profesní přípravu v Jihočeském kraji, která je součástí naší první výzkumné otázky. Úspěšnost absolventů zjišťují pouze tři střední školy, jak vidíme v tabulce č. 3. SOŠ a SOU Jindřichův Hradec a SOŠ a SOU Trhové Sviny zjišťují úspěšnost při kontaktu se samotnými absolventy nebo jejich kamarády, jak můžeme vidět v tabulce č. 4. Další možností je zjistit úspěšnost žáků pomocí dotazníků, to praktikuje SOU Dačice, jak uvádí též tabulka č. 4. Ani jedno ze školských zařízení nepochybuje o kvalitě své profesní přípravy, jak vidíme v tabulce č. 6.

Naším druhým cílem bylo zkoumání postojů, názorů a očekávání žáků s lehkou mentální retardací a rodičů těchto žáků ve vztahu k absolvované profesní přípravě a jejich budoucímu pracovnímu uplatnění a začlenění po ukončení vzdělání. K zodpovězení cílu posloužily odpovědi od osmnácti žáků a osmnácti rodičů. Pro rodiče i žáky byl vytvořen zvlášť dotazník a každý odpovídal samostatně.

Nejprve se zaměříme na rodiče. Všech 18 rodičů hodnotí kladně školské zařízení, které jejich dítě absolvuje, jak můžeme vidět v tabulce č. 1a. Zároveň, jak vidíme v tabulce č. 3a, hodnotí 11 rodičů z 18 i pedagogický sbor jako dobrý a zbývajících 7 rodičů jako spíše dobrý. Tabulka č. 2a nám ukazuje, že výběr školského zařízení u rodičů ovlivňoval nejvíce výběr vhodné profese pro jejich potomka. Tuto odpověď označilo 11 rodičů. Vliv měla také vzdálenost od bydliště a perspektiva školského zařízení, jak vidíme v tabulce č. 2a. Podle většiny rodičů vybrané školské zařízení připraví jejich děti dostatečně na budoucí povolání, jak je patrné v tabulce č. 4a. Pouze jeden rodič pochybuje o vybraném školském zařízení, uvedl v tabulce č. 4a odpověď spíše ne. Můžeme si tedy odpovědět na naši druhou výzkumnou otázku, jak hodnotí průběh, kvalitu a vhodnost absolvované profesní přípravy rodiče žáků s lehkou mentální retardací. Dle převahy kladných odpovědí na otázky v dotazníku vyplývá, že profesní přípravu hodnotí jako dostačující, tedy vhodnou a dobrou pro jejich potomky.

Nyní se zaměříme na žáky. K dispozici jsme měli dotazníky od 18 žáků. V tabulkách č. 1a, č. 1b vidíme, že informace o školském zařízení získali někteří žáci na

dni otevřených dveří, kterého se zúčastnilo 8 z těchto žáků. Někteří žáci získali informace i od rodičů, či pedagogů z předchozího školského zařízení. S výběrem vhodného školského zařízení pomohli žákům hlavně jejich rodiče, jak uvádí tabulka č. 2a, č. 2b. Tabulka č. 2a, č. 2b odpovídá na naši druhou výzkumnou otázku, jak hodnotí průběh, kvalitu a vhodnost absolvované profesní přípravy žáci s lehkou mentální retardací. Téměř všichni žáci, kromě jednoho, si myslí, že jim školské zařízení poskytlo dostatečné množství vědomostí a dovedností proto, aby mohli získat vhodné zaměstnání. Zároveň si 12 žáků myslí, že absolvování školského zařízení jim pomůže při výběru vhodného zaměstnání, jak zobrazuje tabulka č. 4a, č. 4b. Zároveň vidíme, že zbylých 6 žáků si nemyslí, že mu škola při výběru zaměstnání pomůže.

Součástí druhé výzkumné otázky je otázka, jaká očekávání a možnosti budoucího pracovního uplatnění mají žáci s lehkou mentální retardací. Můžeme si na ni odpovědět pomocí tabulky č. 5a a č. 5b. 13 žáků by chtělo pracovat v oboru, který absolvovali v daném školském zařízení. Pouze 2 žáci uvádějí, že chtějí pracovat mimo obor, dále to již nerozvedli. Odpověď jiné označili zbývající 3 žáci.

6 Závěr

Mentální retardaci řadíme mezi zdravotní postižení, které má nejpočetnější zastoupení mezi zdravotními postiženími. U jedinců s mentální retardací nacházíme defekt rozumových schopností a zároveň nízký stupeň intelektu. Na základě toho dochází ke špatnému vývoji řeči, omezené schopnosti se učit a rozvíjet myšlení. Tito jedinci mají mnohem horší podmínky k adaptaci na běžný život. K lepší adaptaci slouží speciální školy a programy zaměřené na jedince s lehkou mentální retardací.

Tato bakalářská práce se zabývá tématem profesní přípravy žáků s lehkou mentální retardací v Jihočeském kraji. Práce se dělí na teoretickou a praktickou část. Teoretickou část mé bakalářské práce jsem rozdělila do tří kapitol. V první kapitole se popisuje vše, co je spojené s mentální retardací, její definice, etiologie, klasifikace a psychologické zvláštnosti. Druhá kapitola je zaměřena na profesní přípravu, především její historii. Třetí kapitola popisuje profesní přípravu, především možnosti oborů v Jihočeském kraji a praktické školy.

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat současné možnosti profesní přípravy žáků s lehkou mentální retardací v Jihočeském kraji. Dále se zaměřit na zkoumání postojů, názorů a očekávání žáků s lehkou mentální retardací a rodičů těchto žáků ve vztahu k absolvované profesní přípravě a jejich budoucímu pracovnímu uplatnění a začlenění po ukončení vzdělání. Prostřednictvím dotazníků pro vzdělávací zařízení, rodiče a žáky jsme získali potřebné informace k daným cílům. Na základě zpracovaných výsledků si v diskuzi odpovídáme na stanovené cíle a výzkumné otázky.

Tato bakalářská práce a především zpracované výsledky by mohly být vhodné jak pro rodiče žáků základních škol s lehkou mentální retardací, tak i pro vzdělávací zařízení, která realizují profesní přípravu. Práce shrnuje možnosti profesní přípravy pro žáky s lehkou mentální retardací v celém Jihočeském kraji.

7 Seznam použité literatury

1. *Atlas školství 2014/2015. Střední školy. Jihočeský kraj.* Brno: Nakladatelství P.F art, Spol. s.r.o., , 2013.
2. BARTOŇOVÁ, Miroslava, PIPEKOVÁ, Jarmila a VÍTKOVÁ, Marie. *Strategie ve vzdělávání žáků s mentálním postižením v odborném učilišti a na praktické škole.* 1. vyd. Brno: MSD, 2007. ISBN 978-80-7392-011-1.
3. BARTOŇOVÁ, Miroslava a VÍTKOVÁ, Marie. *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.* 1. vyd. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7351-220-8.
4. BENDO VÁ, Petra a ZIKL, Pavel. *Dítě s mentálním postižením ve škole.* 1. vyd. Praha 7: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3854-3.
5. BUCHTOVÁ, Božena (ED.). *Nezaměstnanost psychologický, ekonomický a sociální problém.* 1 vydání Praha: Grada, 2002. ISBN – 80-247-9006-8.
6. FRANIOK, Petr. *Vzdělávání osob s mentální retardací.* 3. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita – Pedagogická fakulta: REPRONIS, 2008. ISBN 978-80-7368-622-2.
7. LEČBYCH, Martin. *Mentální retardace v dospívání a mladé dospělosti.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008. ISBN 978-80-244-2071-4.
8. MÜLLER, Oldřich. *Lehká mentální retardace v pedagogicko-psychologickém kontextu.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. ISBN 80-244-02-07-6.
9. NOVOSAD, Libor. *Základy speciální poradenství.* 2. vyd. Praha 8: Portál, 2000. ISBN 80-7367-174-3.
10. OPATŘILOVÁ, Dagmar a PROCHÁZKOVÁ, Lucie. *Předprofesní a profesní příprava jedinců se zdravotním postižením.* 1. vyd. Brno: MU, 2011. ISBN 978-80-210-5536-0.
11. PIPEKOVÁ, Jarmila. *Kapitoly ze speciální pedagogiky.* 3 vydání Brno: Paido, 2010. ISBN 80-7315-198-0.
12. PIPEKOVÁ, Jarmila. *Osoby s mentálním postižením ve světle současných edukativních trendů.* 1. vyd. Brno: MSD, 2006. ISBN 80-86633-40-3.

13. RENOTIÉROVÁ, Marie a LUDÍKOVÁ, Libuše. *Speciální pedagogika*. 4. vyd. Univerzita Palackého v Olomouci: Papírtisk s.r.o., 2006. ISBN 80-244-1475-9.
14. STŘELEČEK, Stanislav (ED.). *Profesní orientace žáků. Studie z teorie a metodiky výchovy II*. Brno: MU, 2006. ISBN 80-210-3687-7.
15. STŘELEČEK, Stanislav (ED.). *Studie z teorie a metodiky výchovy I*. Brno: MU, 2004. ISBN 80-86633-21-7.
16. STŘELEČEK, Stanislav (ED.). *Studie z teorie a metodiky výchovy II*. Brno: MU, 2005. ISBN 80-210-3687-7.
17. ŠVARCOVÁ, Iva. *Mentální retardace*. 1. vyd. Praha 8: Portál, 2000. ISBN 80-7178-506-7.
18. VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portal, 2004. ISBN 80-7178-802-3.
19. VÁGNEROVÁ, Marie. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1074-4.
20. VALENTA, Milan a MÜLLER, Oldřich. *Psychopedie teoretické základy a metodika*. 1. vyd. Praha: PARTA, 2003. ISBN 80-7320-039-2.
21. VÍTKOVÁ, Marie (ED.). *Integrativní speciální pedagogika*. 2. vyd. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-071-9.
22. ZVOLSKÝ, Pavel a kol. *Speciální psychiatrie*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-666-X.

Internetové zdroje

1. ČESKO. Zákon č. 108 ze dne 14. března o sociálních službách. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13640/z_108_2006.pdf
2. ČESKO. Zákon č. 435 o zaměstnanosti. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>

3. ČESKO. Zákon č. 472 ze dne 15. března školský zákon. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/zakon-c-472-2011-sb-kterym-se-meni-skolsky-zakon>
4. Dětský domov, Mateřská škola, Základní škola, Praktická škola, Školní jídelna, Školní družina, Školní klub a Přípravný stupeň ZŠ speciální, Písek [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.ddaskoly.cz/>
5. Gymnázium, Střední odborná škola ekonomická a Střední odborné učiliště, Kaplice [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.geukaplice.cz/geu/index.php>
6. Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola, České Budějovice [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.stitneho-cb.cz/>
7. Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola, Jindřichův Hradec [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.skolajh.cz/pages/index.php>
8. Národní ústav odborného vzdělávání. [online]. NUOV, [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: http://zpd.nuov.cz/celkove_h.htm
9. Obchodní akademie, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Třeboň [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.sostrebon.cz/>
10. Rámcové vzdělávací programy. [online]. NUOV, [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/ramcove-vzdelavaci-programy>
11. Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělávání praktická škola dvouletá. 1. vyd. [online]. Praha: Výzkumný ústav, 2009. 54 s. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PRS_-II.pdf
12. Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělávání praktická škola jednoletá. 1 vyd. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2009. 51 s. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_-PRS_-I.pdf

13. Střední odborná škola a střední odborné učiliště Heuréka, Tábor [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.heurekatabor.cz/>
14. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Jindřichův Hradec [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.sos-jh.cz/>
15. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Milevsko [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.issou-milevsko.cz/>
16. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Písek [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.sou-pi.cz/>
17. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Trhové Sviny [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.souts.cz/>
18. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Týn nad Vltavou [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.isshnevkovice.cz/>
19. Střední odborná škola elektrotechnická, Hluboká nad Vltavou [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: http://www.sosehl.cz/joomla_15/index.php
20. Střední odborná škola strojní a elektrotechnická, Velešín [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: http://www.sosvel.cz/viewpage.php?page_id=49
21. Střední odborná škola zdravotnická a Střední odborné učiliště, Český Krumlov [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.zdravkack.cz/>
22. Střední odborné učiliště služeb, Vodňany [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.sousvodnany.cz/>
23. Střední odborné učiliště zemědělské a služeb, Dačice [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.souz-dacice.cz/>
24. Střední odborné učiliště, Blatná [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.soublatna.cz/>
25. Střední odborné učiliště, Lišov [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.sou-lisov.cz/>
26. Střední průmyslová školní a stavební, Tábor [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.sps-tabor.cz/>

27. Střední škola a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Volyně [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://sos-sou.volyne.cz/>
28. Střední škola a Vyšší odborná škola cestovního ruchu, České Budějovice [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.skolacrb.cz/>
29. Střední škola obchodní a služeb, České Budějovice [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.ssvos.cz/index.php?s=stredniskola&ss=1&vos=0&old=0>
30. Střední škola obchodu, služeb a podnikání a Vyšší odborná škola, České Budějovice [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.ssvos.cz/>
31. Střední škola obchodu, služeb a řemesel a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Tábor [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.ssjs-tabor.cz/>
32. Střední škola polytechnická, České Budějovice [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://sspcb.cz/>
33. Střední škola rybářská a vodohospodářská, Třeboň [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.ssrv.cz/>
34. Střední škola řemeslná a Základní škola, Soběslav [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.ssrsobeslav.cz/>
35. Střední škola spojů a informatiky, Tábor [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.sous.cz/>
36. Střední škola technická a obchodní, Dačice [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.skolatrochujinak.cz/cs/aktuality.html>
37. Střední škola, České Velenice [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.ssev.cz/>
38. Střední škola, Vimperk [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.stredni-skola.eu/>
39. Střední uměleckoprůmyslová škola, Bechyně [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.supsbechyne.cz/skola/uvod/>

40. Vyšší odborná škola lesnická a Střední lesnická škola B.S., Písek [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: www.lespi.cz
41. Vyšší odborná škola, Střední odborná škola, Centrum odborné přípravy, Sezimovo Ústí [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.copsu.cz/cs/>
42. Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola a Střední odborná škola řemesel a služeb, Strakonice [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.sps-sosstrakonice.cz/>
43. Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola automobilní a technická, České Budějovice [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.spsautocb.cz/>
44. Základní škola Praktická škola, Trhové Sviny [online]. 2014 [cit. 2014-06-06]. Dostupné z: <http://www.zspssviny.cz/>

8 Přílohy

Příloha č.1

Dotazník pro žáky školského zařízení

1. Kde jsi získal nejvíce informací o této škole?
 - a. Od rodičů.
 - b. Od kamarádů.
 - c. Od pedagogů (od pedagogů z předešlé školy).
 - d. Navštívil jsem Den otevřených dveří.
 - e. Nikde jsem nevyhledával

2. Kdo ti pomáhal při výběru školského zařízení?
 - a. Rodiče
 - b. Kamarád
 - c. Pedagog (z předešlé školy).
 - d. Neměl jsem jinou možnost výběru
 - e. Vybral jsem si jí sám

3. Pomohou ti naučené vědomosti a dovednosti při získání zaměstnání?
 - a. Ano
 - b. Ne

4. Myslíš si, že ti škola pomůže ve výběru zaměstnání?
 - a. Ano
 - b. Ne

5. Jakou práci bys chtěl/a vykonávat po ukončení školy?

- a. Práci v oboru
- b. Práci mimo obor
- c. Jiné:

Příloha č. 2

Dotazník pro rodiče dětí

1. Jak hodnotíte toto školské zařízení?

- a. Kladně (pozitivně)
- b. Záporně (negativně)

Proč?

2. Co pro Vás bylo prioritou při výběru školského zařízení a daném oboru?

- a. Perspektiva školského zařízení (dobrá pověst)
- b. Výběr vhodné profese
- c. Vzdálenost od bydliště
- d. Předměty v daném oboru
- e. Jiné:

3. Jak hodnotíte přístup pedagogického sboru ke studentu (Vašemu dítěti)?

- a. Dobrý
- b. Spíše dobrý
- c. Spíše špatný
- d. Špatný

4. Myslíte si, že daná výuka dostatečně připraví Vaše dítě na budoucí povolání (zaměstnání)?

- a. Ano
- b. Spíše ano
- c. Spíše ne
- d. Ne

5. Pokud jste na otázku č. 4 odpověděl/a Ne nebo Spíše ne, uveďte prosím důvod?

Příloha č. 3

Dotazník pro školské zařízení

1. Kolik žáků s LMR v průměru ročně absolvuje?
2. Kde se mohou podle Vás Vaši absolventi uplatnit?
3. Zjišťujete úspěšnost začlenění Vašich absolventů na trhu práce?
 - a. Ano
 - b. Ne
4. Pokud jste v otázce č. 3 odpověděl Ano, uveďte prosím, jakým způsobem to zjišťujete?
5. Jaká je úspěšnost Vašich absolventů na trhu práce?
6. Považujete Vaši profesní přípravu v rámci vzdělávání za dostatečnou?
 - a. Ano
 - b. Ne
7. Pokud jste odpověděl/a na otázku č. 6 Ne, uveďte prosím, v čem spatřujete nedostatky?